DET JURIDISKE FAKULTET
UNIVERSITETET I BERGEN

NOTAT

til

Fakultetsstyret

Jnr. Arkiv	Sak nr. 72/15 Styremøte 08.09.2015

FORSLAG OM OBLIGATORISK ENGELSKSPRÅKLIG SPESIALEMNE I MASTERGRADEN I RETTSVITENSKAP

Studieutvalget behandlet i sitt møte den 25. august et forslag om at det i mastergraden i rettsvitenskap skal inngå et engelskspråklig spesialemne.

Notatet til saken følger i sin helhet som vedlegg.

Studieutvalget påpekte i møtet at de foreslåtte unntakene fra hovedregelen om engelskspråklig emne også må omfatte JUS325 Rettshjelp, da dette er et spesialemne på 30 studiepoeng som fyller opp hele spesialemnekvoten på 5. studieår. Det er ikke tvil om at også JUS325 Rettshjelp må omfattes av unntaksreglene, og dette er lagt til i vedtaksforslaget som oversendes fra studieutvalget.

Saken oversendes fakultetsstyret med følgende tilråding fra studieutvalget:

«Studieutvalget tilrår at fakultetsstyret vedtar obligatorisk engelskspråklig spesialemne fra og med høsten 2016, og at fakultetsstyret vedtar endring av studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap og Utfyllende regler for studier i rettsvitenskap slik: (…)» (Forslaget fra studieutvalget siteres i sin helhet under dekan og fakultetsdirektørs forslag til vedtak):

I samsvar med forslaget fra studieutvalget inviterer dekan og fakultetsdirektør fakultetsstyret til å gjøre slikt

Vedtak:

Studieplanen for masterprogrammet i rettsvitenskap endres slik (ny tekst er uthevet):

Oppbygging
(…)På fjerde eller femte studieåret kan ein velje emne etter eigne interesser. **Eitt av emna må ha engelsk som undervisningsspråk.** Du skal også skrive ei masteroppgåve basert på ei juridisk problemstilling. I løpet av denne perioden har du høve til å reise på studieopphald i utlandet. **For dei som vel å reise utanlands, vert kravet om engelskspråkleg emne rekna som oppfylt så lenge undervisningsspråket er ikkje-skandinavisk . Kravet om engelskspråkleg spesialemne gjeld ikkje for studentar som vel å skriva masteroppgåve**

på 60 studiepoeng, og heller ikkje for studentar som vel ein av følgjande kombinasjonar av spesialemne på til saman 30 sp:

I)JUS254-2-A Politirett og JUS255-2-A Påtalerett,
II) JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett
III) JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett (tre av fire)»
IV) JUS325 Rettshjelp

I tillegg gjøres nødvendige justeringer i oversikten over studiets oppbygging.

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres slik (ny tekst uthevet):
§ 2-1 Master i rettsvitenskap
(...) I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk. **For studenter som ikke velger utenlandsopphold i løpet av fjerde eller femte studieår, skal ett av spesialemnene i graden ha engelsk som undervisningsspråk. For studenter som velger utenlandsopphold, er kravet om engelskspråklig emne oppfylt så lenge undervisningsspråket er ikke-skandinavisk. Kravet om engelskspråklig spesialemne gjelder likevel ikke for studenter som velger å skrive masteroppgave på 60 studiepoeng, og heller ikke for studenter som velger en av følgende kombinasjoner av spesialemner på til sammen 30 sp:**

I)JUS254-2-A Politirett og JUS255-2-A Påtalerett,
II) JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett
III) JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett (tre av fire)»
IV) JUS325 Rettshjelp

Avsnittet som gjelder toårig masterprogram i rettsvitenskap endres tilsvarende.

Nytt punkt 8. legges til i § 5-9 Delstudier i utlandet; Forhåndsgodkjenning og godskriving
8. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha ikke-skandinavisk undervisningsspråk.

Ikrafttredelse: Krav om engelskspråklig spesialemne i graden gjøres gjeldende for studenter som oppnår grad fra og med våren 2017.

Dekan

Fakultetsdirektør

Vedlegg: Studieutvalgets sak 59/15: Forslag om innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne i mastergraden i rettsvitenskap

Forslag om innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne i mastergraden i rettsvitenskap

Bakgrunn

I Kvalitetsreformen ble det understreket at internasjonalisering skal være en del av en helhetlig strategi ved universitetene og høyskolene. Begrunnelsen var at internasjonaliseringen skal være et ledd i kvalitetsutviklingen, både for utdanning og forskning. Et sentralt poeng var å sikre at også studenter og ansatte som *ikke* reiser på ulike former for utveksling, skal få interkulturelle ferdigheter og -kompetanse, og ha et rikere tilbud, gjennom det som kalles for «internasjonalisering hjemme» (Stortingsmelding 14 2008-2009: Internasjonalisering av utdanning).

Det juridiske fakultet har siden innføringen av kvalitetsreformen arbeidet målrettet for å legge til rette for at flest mulig av studentene gjennomfører et utenlandsopphold som del av studieløpet sitt. De siste tre årene har rundt 50 % av de som fullfører mastergraden i rettsvitenskap tatt delstudier i utlandet som del av graden sin.[1] Dette viser at Det juridiske fakultetets satsing på internasjonaliseringsarbeid har gitt gode resultater, og den høye andelen studenter som har et utvekslingsopphold som del av graden stiller fakultetet i en særklasse både ved UiB, nasjonalt og internasjonalt.

Når 50 % av studentene reiser ut i verden, betyr det samtidig at *halvparten* av studentene blir hjemme og fullfører hele studieløpet sitt på Dragefjellet. Fakultetet har et ansvar for at også disse studentene skal få internasjonale impulser og erfaringer. Stortingsmelding 14 2008-2009 slår fast at internasjonalisering skal påvirke studiehverdagen til hver enkelt student, både gjennom muligheter for utenlandsopphold og gjennom at utdanningstilbudet i seg selv blir mer internasjonalt rettet.

Når det gjelder å gjøre utdanningstilbudet i seg selv internasjonalt rettet, møter studentene i noen grad internasjonale aspekter i de obligatoriske emnene i løpet av de fire første studieårene, men fakultetets handlingsplaner for internasjonal virksomhet for periodene 2011-2013 og 2014-2015 trekker fortsatt frem behovet for å sikre at masterprogrammet ivaretar et internasjonalt perspektiv blant annet ved å oppfordre til at emneansvarlige sikrer at EU-retten, EMK-retten og andre internasjonale rettskilder har en adekvat plass i studietilbudet, og at emneansvarlige inkluderer engelskspråklig litteratur i kjernelitteraturen i alle emner. Det er altså fortsatt potensiale for å gjøre utdanningstilbudet her hjemme mer internasjonalt rettet.

Internasjonale studenter som kilde til internasjonal erfaring

Stortingsmelding 14 2008-2009 slår også fast at universiteter og høyskoler skal søke å tiltrekke seg flere utenlandske studenter gjennom utvekslingsavtaler, og et sentralt moment i internasjonaliseringen av utdanningen er å utvikle den «internasjonale campus» ved å tydeliggjøre både det internasjonale og det flerkulturelle aspektet ved innholdet i utdanningen og utvikle flere tilbud på engelsk.

Når det gjelder å tiltrekke seg utenlandske studenter har fakultetets fokus på internasjonaliseringsarbeid og inngåelse av utvekslingsavtaler med partneruniversitet både i og

[1] 2014: 52 %, 2013: 50 %, 2012: 50 %, 2011: 38 %, 2010: 43 %, 2009: 35 %.

utenfor Europa, ført til at vi i dag årlig mottar om lag 150 internasjonale studenter til Dragefjellet for ett eller to semester. Det vil si at tilstedeværelsen av internasjonale studenter fra andre rettskulturer og med kunnskap om andre lands lovverk er stor.

De internasjonale studentene velger blant de engelskspråklige spesialemnene som tilbys ved fakultetet, mens vi ser at de norske studentene som ikke reiser på utveksling for å ta spesialemnene sine, i all hovedsak velger blant spesialemnene som undervises på norsk. Tilstedeværelsen av 150 internasjonale studenter på fakultetet representerer et uutnyttet potensiale for at de norske studentene som ikke reiser ut i verden skal få internasjonale impulser i løpet av studiet sitt, og slik kunne bygge interkulturell kompetanse.

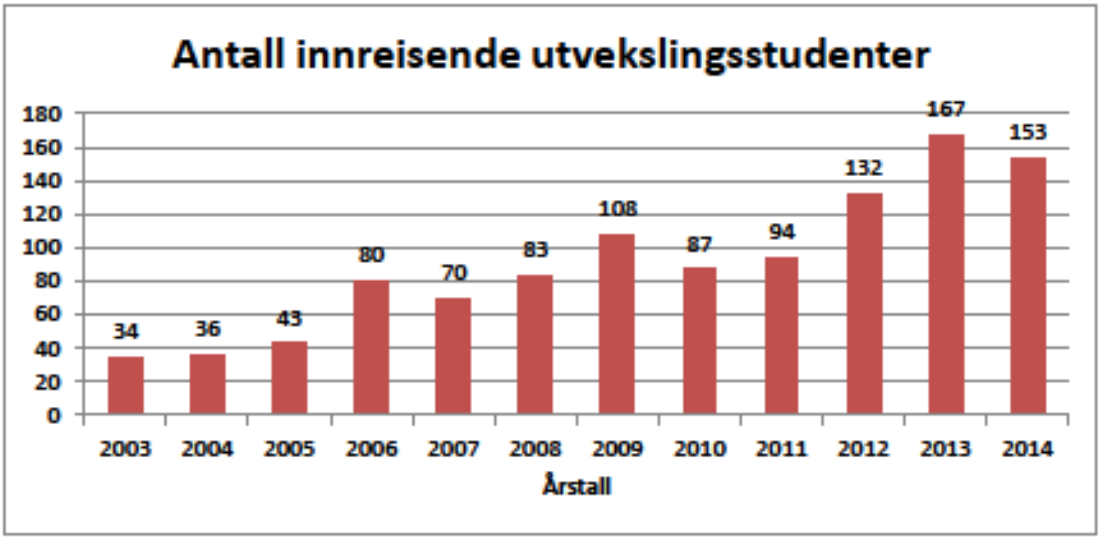

Fagtilbudet på engelsk og antall norske studenter som velger engelskspråklige emner i dag
Studieåret 2014/2015 ble det tilbudt totalt 49 spesialemner, hvorav 26 ble undervist på engelsk. Høstsemesteret 2015 tilbys det 27 spesialemner hvorav 13 undervises på engelsk. En del av de engelskspråklige emnene som tilbys ved fakultetet undervises av utenlandske fagpersoner som er anerkjente spesialister innen sine fagfelt, og som er tilknyttet fakultetet enten som professor II eller som gjesteforeleser. Mange av de engelskspråklige emnene dreier seg om internasjonal rett eller har et større fokus på internasjonale spørsmål enn hva som er tilfellet i de obligatoriske emnene i de fire første årene av studiet. I tillegg er studentmassen i de engelskspråklige emnene svært internasjonal ettersom denne i dag hovedsakelig består av innreisende utvekslingsstudenter. Det er langt færre studenter på hvert spesialemne enn på de obligatoriske emnene på 1.-4. studieår. Dette legger til rette for at undervisningen på mange av spesialemnene er mer seminarpreget og dialogbasert enn hva tilfellet er tidligere i studiet. Dermed vil spesialemnene som samler studenter med bakgrunn fra flere rettskulturer åpne for interessante meningsutvekslinger med utgangspunkt i studentenes ulike bakgrunner, samt at studentene opparbeider ny forståelse for egen rettskultur.

Til tross for et bredt utvalg av spesialemner som undervises på engelsk, er det et svært få studenter fra masterprogrammet i rettsvitenskap som velger å ta engelskspråklige spesialemner. Tabellen under viser antall studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap som har bestått eksamen i engelskspråklige spesialemner fra og med høsten 2011:

Vår 2011	Høst 2011	Vår 2012	Høst 2012	Vår 2013	Høst 2013	Vår 2014	Høst 2014
9	11	7	16	7	10	5	23

Tabellen viser antall unike studenter hvert semester. Noen få av disse har tatt mer enn ett engelskspråklig spesialemne.

Ved at så få studenter velger de engelskspråklige emnene går studentene glipp av muligheten til å utvikle interkulturelle ferdigheter og kompetanse, og knytte kontakter med personer fra andre rettskulturer.

Utvikling av språkferdigheter

I tillegg til internasjonal erfaring, internasjonalt nettverk og interkulturelle ferdigheter og kompetanse, er også utvikling av språkferdigheter et relevant moment ved vurderingen av å innføre krav om et engelskspråklig emne i masterprogrammet i rettsvitenskap. Arbeidslivet i dag forventer at de ferdige juristene skal mestre juridisk engelsk og/eller juridisk fagspråk innen et annet fremmedspråk. Masterprogrammet i rettsvitenskap sikrer i liten grad denne kompetansen slik det er utformet i dag. Innen mange andre studier vil mye av pensumlitteraturen allerede på bachelornivå være på engelsk, og studentene utvikler automatisk engelsk fagspråk i løpet av studiet. I masterprogrammet i rettsvitenskap møter studentene kun i begrenset grad pensumlitteratur på engelsk, og de utvikler derfor ikke den samme språkkompetansen som en gjør innen en rekke andre fagområder. Ved å innføre krav om at ett av spesialemnene som tas må være på engelsk, vil vi kunne sikre at alle ferdige kandidater har en viss kompetanse og erfaring med juridisk fagspråk på engelsk.

Ulempe – innskrenking av valgfrihet og mulig konflikt med bestemte «emnepakker»[2]

Ved å innføre krav om at ett av spesialemnene i mastergraden skal være undervist på engelsk, legges det nye føringer for hvilke emner studentene skal ta i løpet av sitt siste studieår. Innføring av krav om engelskspråklig emne vil kunne komme i konflikt med bestemte kombinasjoner av emner som til sammen utgjør 30 studiepoeng, som det kan være faglige hensyn som taler for at studentene skal kunne ta.

Studentene kan selv velge å ta flere spesialemner enn de som skal inngå i graden; enten innenfor de fem årene masterprogrammet i rettsvitenskap er normert til, eller gjennom poststudierett like etter at graden er fullført, eller når som helst senere ved å søke om særskilt studierett til spesialemner. Det er likevel kun 30 studiepoeng spesialemner som vil inngå som *del av* mastergraden i rettsvitenskap, og dersom forslaget vedtas skal ett av disse ha engelsk som undervisningsspråk.

Studentene står svært fritt ved valg av sammensetning av sitt 5. studieår, og det har tidligere ikke vært lagt føringer for hva slags emner eller kombinasjoner av emner studentene skal ta. Likevel er det noen emner som hører naturlig sammen, eller som det er vanlig at studenter tar samtidig. Mange slike emner hører sammen to og to, og utgjør normalt til sammen 20 studiepoeng (For eksempel JUS256-2-A Skatterett I og JUS256-2-B Skatterett II, eller JUS251-2-A Grunnleggende arbeidsrett og JUS251-2-B / Arbeidsrett fordypning). For emnepakker på til sammen 20 studiepoeng vil det ikke være problematisk å innføre krav om engelsk spesialemne ettersom studenten fortsatt har 10 studiepoeng til disposisjon.

---

[2] En oversikt over det komplette spesialemnetilbudet ved fakultetet pr juni 2015 er lagt ved til sist i saksdokumentet.

Selv om noen emner passer bedre sammen enn andre, er det med få unntak ikke slik at bestemte emner *må* tas sammen. De eneste tilfellene der emner *må* tas sammen er der vi ut fra emnenavnene kan lese tydelig at emner bygger på hverandre. For emner som undervises på norsk gjelder dette pr i dag kun skatteretts- og arbeidsrettsemnene nevnt over, i tillegg til JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett og JUS257-2-B Asksjeselskapsrett – fordjuping. For disse emnene vil det være slik at studentene vanskelig kan ta påbyggingsemnet uten å også ha fulgt undervisning i det første emnet. Det er likevel ingenting i veien for, og heller ikke uvanlig, at studenter velger kun å ta det første emnet og ikke tar påbyggingsemnet. Blant studentene som oppnådde mastergraden i rettsvitenskap i perioden 2012-2014, var det for eksempel 110 studenter som hadde skatterett I som del av graden sin, mens kun 58 av disse også hadde skatterett II som del av graden.

Selv om det er emner som passer bedre sammen enn andre, har ikke SU, emneansvarlige eller andre tatt standpunkt til om bestemte sammensetninger av emner skal utgjøre spesielt anbefalte «emnepakker». Det har tidligere vært uttalt at en ikke ønsker å kommunisere ut informasjon om anbefalte emnepakker til studentene, fordi man ønsker at studentene skal stå fritt ved valget mellom *bredde* og *spesialisering* i sitt 5. studieår. Disse to alternative tilnærmingene til innholdet på 5. studieår anses som like verdifulle. De emnesansvarlige blir likevel ved opprettelsen av et emne bedt om å spesifisere hvilke andre emner deres emne vil passe godt sammen med. Det er ikke alle emneansvarlige som oppgir slik informasjon, men i de tilfellene de kommer med noen anbefalinger og gode kombinasjoner, inkluderes informasjonen i emnebeskrivelsen. En slik eventuell anbefaling fra emneansvarlig betyr likevel ikke at studenten *må* kombinere emnet med de andre anbefalte emnene. Hvert enkelt spesialemne, med unntak av de nevnte fordypningsemnene, eksisterer uavhengig av de andre emnene og kan tas enkeltvis.

Som nevnt er det ikke vedtatt offisielle anbefalinger om bestemte sammensetninger av spesialemner. Studieseksjonen har likevel, ut fra emnenavn og innhold identifisert følgende emnepakker på til sammen 30 studiepoeng som potensielt kan komme i konflikt med kravet om engelskspråklig spesialemne i graden. Studieseksjonen har videre sett på hvor mange av de som oppnådde graden master i rettsvitenskap i perioden 2012-2014[3] som hadde en av følgende kombinasjoner som del av graden, og hvor mange som hadde tatt noen av emnene uten å ta hele pakken.[4]

[3] I perioden har totalt 962 personer oppnådd graden master i rettsvitenskap. (2012: 325, 2013: 345, 2014: 292).
[4] Merk at tallene gjelder personer som har fullført emnet som del av grad, og inkluderer ikke personer som har fullført emnet i tillegg til grad eller med poststudierett eller særskilt studierett til spesialemner. Tallet for hvor mange som har avlagt eksamen i det enkelte emnet i perioden vil derfor være høyere.

- *Kombinasjon A, politi- og påtalerettspakke:*[5]

JUS254-2-A Politirett: totalt 79 har fullført emnet, 22 av disse har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS255-2-A Påtalerett: totalt 73 har fullført emnet, 17 av disse har kun tatt dette emnet fra pakken.

53 personer har denne kombinasjonen som del av graden i perioden 2012-2014.

- *Kombinasjon B, skatterett med tillegg av selskapsrett:*[6]

JUS256-2-A Skatterett I: totalt 110 har fullført emnet, 16 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS256-2-B Skatterett II: totalt 58 personer har fullført emnet.
JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett: 244 personer har fullført emnet, 158 har kun tatt dette emnet fra pakken.

48 studenter har denne kombinasjonen som del av graden i perioden 2012-2014.

- *Kombinasjon C, selskapsrett med tillegg av skatterett:*[7]

JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett: 244 personer har fullført emnet, 121 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS257-2-B Aksjeselskapsrett – fordjuping: 61 personer har fullført emnet, 2 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS256-2-A Skatterett I: 110 personer har fullført emnet, 21 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.

19 personer har denne kombinasjonen som del av graden i perioden 2012-2014.

- *Kombinasjon D, helserettspakke:*[8]

JUS250-2-A Rett til helsehjelp og sosiale ytingar: 36 personer har fullført emnet, 13 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS250-2-B Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren: 41 personer har fullført emnet, 20 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS262-2-A Trygderett: 13 personer har fullført emnet, 6 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.

1 person har denne kombinasjonen som del av graden i perioden 2012-2014.

- *Kombinasjon E; immaterialrettspakke: (Hvilke som helst tre av følgende fire)*[9]

JUS260-2-A Design- og patentrett: 26 personer har fullført emnet, 4 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS260-2-B Opphavsrett: 48 personer har fullført emnet, 23 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS260-2-C Kjenneteiknsrett: 26 personer har fullført emnet, 3 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.
JUS260-2-D Marknadsføringsrett: 49 personer har fullført emnet, 27 personer har kun tatt dette emnet fra pakken.

20 personer har tre av emnene over som del av graden i perioden 2012-2014.

---

[5] Begge emnene er selvstendige emner. Det ene emnet avhenger ikke av at man tar det andre.
[6] JUS256-2-B bygger på JUS256-A.
[7] JUS257-2-B bygger på JUS257-2-A.
[8] Alle emnene er selvstendige emner, ingen av emnene er avhengig av at man tar ett eller flere av de andre.
[9] Alle emnene er selvstendige emner, ingen av emnene er avhengig av at man tar ett eller flere av de andre.

Analyse av funnene over, og vurdering av om enkelte emnepakker skal gi unntak fra kravet om engelskspråklig spesialemne

Ved vurdering av unntak fra kravet om engelskspråklig spesialemne i mastergraden i rettsvitenskap, er det viktig at unntakene ikke blir så mange at de svekker hovedregelen. Vi må heller ikke komme i en situasjon der unntaksmulighetene blir avgjørende for hvilke spesialemner studentene velger, og der vi får en uintendert styring av studentatferden. Dette er hensyn som tilser at det må være få unntak fra hovedregelen.

Kombinasjon A, politi- og påtalerettspakke:

53 studenter har kombinasjon A, politi- og påtalerettspakke som del av graden i perioden. Vi ser også at henholdsvis 22 og 17 studenter har valgt å ta bare det ene emnet. Det siste illustrerer at det ikke er slik at man *må* ta det ene når man tar det andre. Det forholdsvis høye antallet studenter som har valgt denne emnekombinasjonen, tilsier likevel at det kan være grunn til å gjøre unntak fra hovedregelen om obligatorisk engelsk spesialemne.

Dersom man skulle ønske å ta et engelsk spesialemne i kombinasjon med det ene av disse emnene tilbys spesialemnet JUS288-2-A International Criminal Law i høstsemesteret. Dette ville være en god kombinasjon med politi- og påtalerettsfagene dersom man ønsker en spesialisering innenfor strafferett og straffeprosess. En alternativ tilnærming kan derfor være at studieutvalget oppfordrer emneansvarlig for polititrett til å se på om det er mulig å justere læringsmålene, innholdet og litteraturen i emnet slik at emnet isteden blir på 10 studiepoeng. Slik vil det kunne legges til rette for en «pakke» samtidig som et engelskspråklig emne inngår i pakken. Inntil videre taler det høye antallet studenter som velger denne kombinasjonen for et unntak.

Konklusjon unntak: Kravet om engelskspråklig spesialemne gjelder ikke for studenter som velger både JUS254-2-A Politirett og JUS255-2-A Påtalerett.

Kombinasjon B: Skatterett med tillegg av selskapsrett og kombinasjon og kombinasjon C: Selskapsrett med tillegg av skatterett[10]

48 studenter har kombinasjon B, skatterett med tillegg av selskapsrett som del av graden i perioden. Dette tallet er nesten like høyt som for politi- og påtalerettspakken

19 studenter har kombinasjon C, selskapsrett med tillegg av skatterett som del av graden. Sammenlignet med den lignende emnekombinasjonen over, der hovedvekten er på skatterett, er dette få studenter.

Det finnes engelskspråklige spesialemner (for eksempel JUS274-2-A Comparative Company Law & Economics 1: Theory and Structure, JUS282-2-A International Business Contracts, JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law) som vil være en relevant kombinasjon med en av de to sammensetningene av skatterett og selskapsrett. Emneansvarlig for JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law har vurdert

[10] Disse to kombinasjonene behandles under ett fordi begge gjelder selskapsrett og skatterett, men med ulik fordypning.

det til at særlig dette emnet vil passe fint sammen med grunnleggende selskapsrett og/eller skatterett, men likevel slik at det passer bedre sammen med selskapsrett enn med skatterett.

I lys av det lave antallet studenter som har valgt kombinasjon C, samt at det tilbys ett eller flere engelskspråklige emner som er relevante i kombinasjon med selskapsrettsfagene, anses det *ikke* som nødvendig å gjøre unntak for kombinasjon C.

Det høye antallet studenter som velger kombinasjon B, skatterett med tillegg av selskapsrett taler for et unntak fra hovedregelen. I tillegg til er ikke de engelskspråklige emnene som tilbys like tydelig relevante i kombinasjon med skatterettsemnene som med selskapsrettsemnene.

Konklusjon unntak: Kravet om engelskspråklig spesialemne gjelder ikke for studenter som velger alle av følgende tre JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett

Kombinasjon D: Helserettspakke

Kombinasjon D, helserettspakke er det kun 1 student som har som del av graden i perioden. Tematisk er kombinasjonen klart nok en pakke, men når kun én student har valgt en kombinasjon av fag bestående av 30 studiepoeng helserettsfag i perioden ser det ikke ut til at studentene i praksis oppfatter dette som en pakke. Det anses derfor ikke som nødvendig å vurdere et unnta fra kravet om engelskspråklig spesialemne for denne pakken. Videre vil det engelskspråklige emnet JUS250-2-C Human Rights and the Welfare State kunne passe godt for studenter som ønsker en spesialisering innen helse- og velferdsrett.

Kombinasjon E: Immaterialrettspakke

Kombinasjon E, immaterialrettspakke, er det 20 personer som har som del av graden i perioden. Fakultetet tilbyr også engelskspråklige emner innenfor dette rettsområdet som kunne fungere godt i kombinasjon med noen av de norske emnene¸ JUS277-2-A Introduction to copyright law (5 studiepoeng) og JUS277-2-B International Copyright Law. Disse emnene undervises imidlertid i vårsemesteret, mens de norske emnene undervises i høstsemesteret. Videre er JUS277-2-A Introduction to copyright law eller tilsvarende introduksjonemne, anbefalte forkunnskaper til JUS277-2-B International Copyright Law. Studentene kan altså ikke velge JUS277-2-B International Copyright Law uten å også ta JUS277-2-A Introduction to Copyright law. Videre, om studentene velger JUS277-2-A Introduction to copyright law på 5 studiepoeng, vil de i de fleste tilfeller likevel måtte ta totalt 30 studiepoeng andre spesialemner for å oppfylle kravet til spesialemner i mastergraden.[11] Det er ikke riktig å legge opp til at studentene skal måtte ta totalt 35 studiepoeng spesialemner når kravet til spesialemner i mastergraden i rettsvitenskap er 30 studiepoeng.

Selv om få av studentene faktisk tar en kombinasjon av 3 av de 4 immaterialrettsfagene, utgjør emnene tematisk helt klart en pakke. Antallet studenter som har valgt en kombinasjon av immaterialrettsfag er omtrent like stort som antallet studenter som har valgt selskapsrett med tillegg av skatterett. Sistnevnte er likevel tematisk ikke like klart en pakke, og det kan derfor forsvares å

[11] De andre ordinære spesialemnene som tilbys er alle på enten 10 eller 20 studiepoeng.

behandle disse kombinasjonene ulikt når det kommer til unntak fra hovedregelen, til tross for at antall studenter som har valgt en av kombinasjonene er tilnærmet likt.

Ettersom det også tilbys engelskspråklige immaterialrettsfag, men som av årsaker nevnt over ikke uten videre lett lar seg kombinere med de norskspråklige immaterialrettsfagene, kan en alternativ tilnærming være at Studieutvalget oppfordrer emneansvarlig for JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law til å vurdere om JUS277-2-A kan videreutvikles og utvides fra 5 til 10 studiepoeng, og om undervisningen for ett eller begge emnene kan flyttes fra vårsemesteret til høstsemesteret såfremt ikke andre hensyn taler mot dette. Det er ingen administrative hensyn som taler mot en slik flytting fra og med studieåret 2016/2017, men det er ikke undersøkt hvorvidt emneansvarlig har andre forpliktelser som er til hinder for endring av undervisningssemester.

Konklusjon unntak: Kravet om engelskspråklig spesialemne gjelder ikke for studenter som velger tre av følgende fire emner: JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett, JUS260-2-D Marknadsføringsrett.

Unntak fra kravet om engelskspråklig spesialemne for stor masteroppgave
Fordi masterprogrammet i rettsvitenskap er på totalt 300 studiepoeng vil det måtte gjøres unntak for de som velger å skrive JUS398 masteroppgave 60 sp. Der vil hele 5. studieår være fylt opp av denne oppgaven, og det er ikke rom for å stille krav om at det avlegges ytterligere studiepoeng på 5. studieår. Det foreslås derfor at det gjøres unntak fra regelen for de som velger JUS398 masteroppgave. Disse studentene er i tillegg i utgangspunktet avskåret fra å velge delstudier i utlandet («utveksling»). [12] For denne gruppen studenter ser fakultetet og veileder kontinuerlig etter andre muligheter for internasjonal erfaring.

Studenter som utveksler til skandinaviske og ikke-engelskspråklige land
Når det innføres krav om at ett av spesialemnene skal være på engelsk, er dette først og fremst med hensikt om å øke de internasjonale impulsene i studiet og øke studentenes interkulturelle ferdigheter og kompetanse. For de som reiser på utveksling vil kravet være oppfylt av oppholdet i utlandet, uavhengig av hvilket språk undervisningen ved vertsuniversitetet skjer på. Kravet kunne vært formulert som at man må ta et spesialemne undervist på *et annet språk enn norsk*, men fordi det ikke tilbys spesialemner på andre fremmedspråk enn engelsk ved Det juridiske fakultet i Bergen, knytter kravet seg til et engelskspråklig emne. For de som velger delstudier i utlandet som del av masterprogrammet i rettsvitenskap er formålet med regelen oppfylt også dersom de har fått kompetanse innen for eksempel juridisk tysk, juridisk fransk, juridisk spansk mv.

Studenter som utveksler til skandinaviske land kan normalt velge mellom emner som undervises på et skandinavisk språk eller emner som undervises på engelsk, eller en kombinasjon. Hovedformålet bak regelen, nemlig å sikre internasjonale impulser i studiet og øke studentenes interkulturelle ferdigheter og kompetanse, vil bli oppfylt uavhengig av hvilket undervisningsspråk studenten velger. Også ved utveksling i Skandinavia vil studentene i de fleste tilfeller bli del av et internasjonalt miljø sammensatt av studenter fra ulike verdenshjørner, og de vil slik øke sine internasjonale ferdigheter

[12] For en nærmere utgreiing av spørsmålet om stor masteroppgave og utenlandsopphold, se vedlegg 1 til innstilling av 16. mai 2013 fra rekrutteringsutvalget, sak 57/13 i fakultetsstyremøte 11. juni 2013: http://www.uib.no/jur/22021/m%c3%b8teinnkallinger-og-protokoller-2013

og kompetanse. Det vil være en fordel for studenten dersom den i tillegg til utvikler språkferdigheter i et ikke-skandinavisk språk i løpet av oppholdet.

En gjennomgang av søknader om endelig godkjenning av utenlandsopphold i Sverige og Danmark i perioden 2012-2014 (totalt 13) viser at alle studentene, med ett unntak, har hatt engelsk som undervisningsspråk i alle emnene. Den siste studenten har hatt en kombinasjon av fag som ble undervist på engelsk og fag som ble undervist på dansk.

For å sikre at også fremtidige studenter utvikler sine ferdigheter i et ikke-skandinavisk språk kan det i stilles krav om at et av emnene som tas under utenlandsoppholdet skal ha engelsk som undervisningsspråk.

Forholdet til mulig ny studieordning
Studieordningskomiteen skriver i sin Delinstilling I, pkt 11.2 side 68 følgende om engelskspråklig emne:

På masterstudiet bør det være et krav at studenter som ikke har engelskspråklig emne fra bachelordelen eller reiser utenlands som en del av studiet, må ta minst 10 studiepoeng på engelsk. Dette vil gi dem en grunnleggende kjennskap til engelsk rettsspråk, som må regnes som en nødvendig kvalifikasjon for en fremtidig jurist. Siden de fleste engelskspråklige fag har et noe mer internasjonalt preg, ved at de også er ment for utenlandske studenter, vil dette også bidra til en viss grad av faglig internasjonalisering for disse studentene. Det må også bli akseptert som vanlig at engelskspråklige kilder, engelskspråklig litteratur eller engelskspråklig undervisning er en del av alle emner. Det må sikres at studentene har den nødvendige kunnskap både med hensyn til å søke etter og bruke internasjonale rettskilder. Utarbeidelse av digitale kurs i kildesøk kan skje i samarbeid med Fakultetsbiblioteket som har god kompetanse på dette feltet.

Studieordningskomiteen foreslår et krav om minst 10 studiepoeng på engelsk. Ny studieordning er fortsatt under utredning, og implementering vil først være aktuelt fra tidligst høsten 2017. Ved en gradvis implementering av eventuell ny studieordning, vil de første studentene på ny ordning være på 5. studieår først i 2021. Ettersom det er tungtveiende hensyn som taler for et slikt krav, foreslås det å innføre krav om engelskspråklig spesialemne allerede på nåværende studieordning fra og med studieåret 2016/2017.

Forslag til vedtak
Innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne fra og med høst 2016 utgjør en vesentlig reglementsendring, heller enn «kvalitetssikring», og forslaget legges derfor frem for fakultetsstyret.

Studieutvalget tilrår at fakultetsstyret vedtar obligatorisk engelskspråklig spesialemne fra og med høsten 2016, og at fakultetsstyret vedtar endring av studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap og Utfyllende regler for studier i rettsvitenskap slik:

Studieplanen for masterprogrammet i rettsvitenskap endres slik (ny tekst er uthevet):

«Oppbygging
(...)På fjerde eller femte studieåret kan ein velje emne etter eigne interesser. **Eitt av emna må ha engelsk som undervisningsspråk.** Du skal også skrive ei masteroppgåve basert på ei juridisk problemstilling. I løpet av denne perioden har du høve til å reise på studieopphald i utlandet. **For dei**

som vel å reise utanlands vert kravet om engelskspråkleg emne rekna som oppfylt så lenge undervisningsspråket er ikkje-skandinavisk . Kravet om engelskspråkleg spesialemne gjeld ikkje for studentar som vel å skriva masteroppgåve på 60 studiepoeng, og heller ikkje for studentar som vel ein av følgjande kombinasjonar av spesialemne på til saman 30 sp:

I) JUS254-2-A Politirett i kombinasjon med JUS255-2-A Påtalerett,
II) JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett
III) JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett (tre av fire)»

I tillegg gjøres nødvendige justeringer i oversikten over studiets oppbygging.

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres slik (ny tekst uthevet):

§ 2-1 Master i rettsvitenskap

(...) I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk. **For studenter som ikke velger utenlandsopphold i løpet av fjerde eller femte studieår, skal ett av spesialemnene i graden ha engelsk som undervisningsspråk. For studenter som velger utenlandsopphold er kravet om engelskspråkleg emne oppfylt så lenge undervisningsspråket er ikke-skandinavisk. Kravet om engelskspråklog spesialemne gjelder likevel ikke for studenter som velger å skrive masteroppgave på 60 studiepoeng, og heller ikke for studenter som velger en av følgende kombinasjoner av spesialemner på til sammen 30 sp:**

I) JUS254-2-A Politirett i kombinasjon med JUS255-2-A Påtalerett,
II) JUS256-2-A Skatterett I, JUS256-2-B Skatterett II og JUS257-2-A Grunnleggande selskapsrett
III) JUS260-2-A Design- og patentrett, JUS260-2-B Opphavsrett, JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett (tre av fire)»

Avsnittet som gjelder toårig masterprogram i rettsvitenskap endres tilsvarende.

Nytt punkt 8. legges til i § 5-9 Delstudier i utlandet; Forhåndsgodkjenning og godskriving

8. Ved forhåndsgodkjenning av delstudier i skandinavisk-språklige land må minst ett av emnene ha engelsk som undervisningsspråk.

Ikrafttredelse
Studentene oppfordres til å planlegge sitt 5. studieår i god tid, og allerede mens de er på 3. studieår inviteres studentene til en informasjonsdag om 5. studieår. For at studentene skal ha tid til å innrette seg etter de nye reglene, og for at de nye reglene ikke skal påvirke studenter som begynner på 5. studieår høsten 2015 og som allerede har foretatt sine valg om hvilke spesialemner de ønsker å ta, foreslås det at de nye reglene trer i kraft fra og med studieåret 2016/2017. Kravet om engelskspråklig emne i graden vil altså gjelde studenter som oppnår mastergraden i rettsvitenskap fra og med vår 2017.

Ved at regelendringen vedtas nå, vil det være tid og mulighet til å informere studentene tilstrekkelig i løpet av hele studieåret 2015/2016, inkludert på informasjonsdagen om 5. studieår som normalt holdes i september hvert år.

Videre oppfølging

Gitt at fakultetsstyret vedtar endringene som foreslått over, foreslås følgende videre oppfølging:

Studieutvalget ber om at emneansvarlig for JUS254-2-A Politirett vurderer om emnet kan reduseres til 10 studiepoeng. Dersom dette lar seg gjøre, vil unntaket som gjelder kombinasjonen av JUS254-2-A Politirett og JUS254-2-B Påtalerett falle bort.

Studieutvalget oppfordrer emneansvarlig for JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law til å vurdere om JUS277-2-A kan videreutvikles og utvides fra 5 til 10 studiepoeng, og om undervisningen for begge emnene kan flyttes fra vårsemesteret til høstsemesteret såfremt ikke andre hensyn taler mot dette. Dersom de engelskeimmaterialrettsemnene lar seg tilpasse/flytte slik at de bedre kan kombineres med de norske immaterialrettsemnene, vil unntaket som gjelder kombinasjon av immaterialrettsfag falle bort.

Studentatferden må overvåkes for å se om unntakene fører til en uintendert økning i antallet studenter som velger de kombinasjoner av emner som gjør at en får unntak fra kravet om engelskspråklig spesialemne i graden. SU ber om å få en oppfølgingssak om dette høsten 2018 når regelen om engelskspråklig emne i graden har vært virksom i to studieår.

INTØ 190815

Vedlegg 1: Spesialemner ved Det juridiske fakultet pr august 2015

Undervisningssemester: Høst

JUS251-2-A / Grunnleggende arbeidsrett	10 sp
JUS251-2-B / Arbeidsrett fordypning	10 sp
JUS254-2-A / Politirett	20 sp
JUS255-2-A / Påtalerett	10 sp
JUS256-2-A / Skatterett I	10 sp
JUS256-2-B / Skatterett II	10 sp
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	10 sp
JUS258-2-B / Competition Law	10 sp
JUS259-2-A / Internasjonal privatrett	10 sp
JUS260-2-A / Design- og patentrett	10 sp
JUS260-2-B / Opphavsrett	10 sp
JUS260-2-C / Kjenneteiknsrett	10 sp
JUS260-2-D / Marknadsføringsrett	10 sp
JUS261-2-A / Konfliktmekling	20 sp
JUS265-2-A / Planrett*	10 sp
JUS270-2-A / Economic Analysis of Law	20 sp
JUS271-2-B / Comparative Energy Law	10 sp
JUS276-2-A / Human Rights Law: Special Focus on Economic, Social and Cultural Rights	20 sp
JUS278-2-A / Comparative Private Law	10 sp
JUS279-2-A / Transnational Commercial Law I	10 sp
JUS279-2-A / Transnational Commercial Law II	10 sp
JUS280-2-A / Alternative Dispute Settlements	10 sp
JUS281-2-A / Comparative Constitutional Law	10 sp
JUS285-2-A / EU and EEA Public Procurement Law	10 sp
JUS287-2-A / EU and EEA Commercial Law	10 sp
JUS288-2-A / International Criminal Law	10 sp
JUS289-2-A / International Civil Procedure	10 sp

Undervisningssemester: Vår

JUS250-2-A / Velferdsrett	10 sp
JUS250-2-B / Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren	10 sp
JUS250-2-C / Human Rights and the Welfare State	10 sp
JUS253-2-A / Kommunalrett	10 sp
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	10 sp
JUS257-2-B / Aksjeselskapsrett – fordjuping	10 sp
JUS258-2-A / Norsk konkurranserett	10 sp
JUS262-2-A / Trygderett	10 sp
JUS264-2-A / God forvaltningsskikk: Etikk, kommunikasjon og konfliktforståelse i forvaltningen	10 sp
JUS271-2-A / Energy Law	10 sp
JUS272-2-A / American Law	10 sp
JUS273-2-A / Legal Philosophy	10 sp
JUS273-2-C / Law and Justice	10 sp
JUS274-2-A / Comparative Company Law & Economics 1: Theory and Structure	20 sp
JUS277-2-A / Introduction to Copyright Law	5 sp
JUS277-2-B / International Copyright Law	10 sp
JUS282-2-A / International Business Contracts: Structures, Negotiation, Conflict Avoidance and Resolution	10 sp
JUS283-2-A / Arbitration Theory and Practice	20 sp
JUS286-2-A / Constitution and politics	10 sp
JUS290-2-A / Common and Civilian Influence in a Mixed Legal System	10 sp
JUS291-2-A / EU and EEA State Aid Law	10 sp

Tilbake til sakslisten